

Memo verdeelvraagstukken doordecentralisering

aan: portefeuillehouders maatschappelijke zorg regio Holland Rijnland

van: AEF

datum: 23 augustus 2019

onderwerp: verdeelvraagstukken als gevolg van de doordecentralisering en regionale samenwerking

De regio Holland Rijnland is zich voor aan het bereiden op de doordecentralisatie van beschermd wonen en de maatschappelijke opvang. Dit vraagt goede afspraken rondom implementatie. Deze kennen ook een financiële component. Door recente veranderingen in de wijze waarop de landelijke middelen verdeeld worden, vraagt een rechtvaardige en duurzame verdeling van de middelen over de subregio's aanvullende afspraken, dan waar eerder vanuit werd gegaan.

Waarom dit memo?

Dit memo is bedoeld om

- de vraagstukken met een financiële component te expliciteren;
- richtinggevende uitspraken door bestuurders te kunnen doen voor formulering van oplossingen;
- als leidraad te dienen voor het formuleren van oplossingen ervoor.

Inhoud van dit memo:

- Landelijke context:** wat van de landelijke context is relevant voor de verdeling?
(*informerend*)
- Regionale context:** wat van de regionale context is relevant voor de verdeling?
(*informerend*)
- Regionale vraagstukken:** wat zijn precies de vraagstukken waarvoor een oplossing gevonden moet worden? Welke uitgangspunten kunnen daarbij leidend zijn?
(*opiniërend*)
- Proces:** welke stappen worden ondernomen om tot een oplossing te komen?
(*informerend*)

A. Landelijke context

Beschermd wonen

In het bestuurlijk overleg tussen VWS, BZK en de VNG zijn een aantal zaken besloten die van invloed zijn op de verdeling van de middelen voor beschermd wonen. Twee daarvan zijn het meest relevant in het licht van deze discussie:

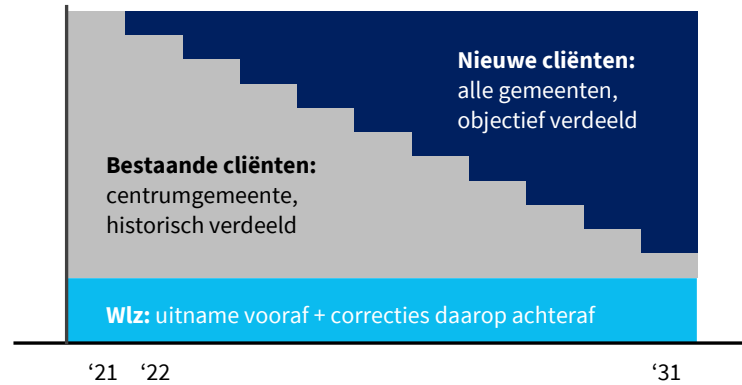
1. Er komt een ingroepiad van 10 jaar waarin het budget voor centrumgemeenten dat verdeeld is op historische gronden en bestemd voor bestaande cliënten, overloopt naar een objectief verdeeld budget voor alle gemeenten, bedoeld voor nieuwe

Andersson Elffers Felix

cliënten. De snelheid en manier waarop deze ingroei verloopt, is op dit moment nog niet duidelijk.

2. Er komt per 2021 een a priori uitname uit het macrobudget voor de openstelling van de Wlz. Dit wordt a posteriori gecorrigeerd op basis van de feitelijke uitstroom van BW naar Wlz.

Beide zijn in onderstaande afbeelding schematisch weergegeven.

Figuur 1: landelijke ontwikkeling van verantwoordelijkheden en financiering voor BW

Maatschappelijke opvang

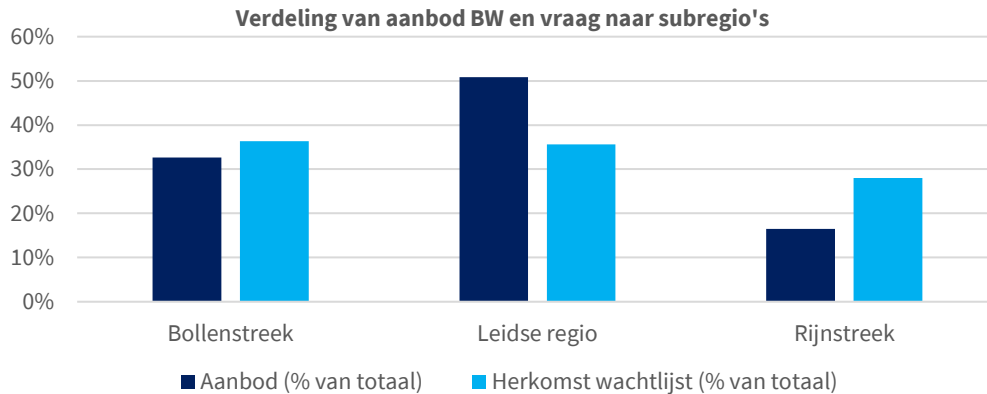
De maatschappelijke opvang (MO) kent al een objectieve verdeling maar die wordt momenteel tegen het licht gehouden. Er is besloten om de budgetten voor MO voorlopig nog niet door te decentraliseren. Deze keus wordt na vier jaar opnieuw bezien, mogelijke uitkomst is dus dat deze later alsnog doordecentraliseert. Om hierop te anticiperen, zal de voorgestelde landelijke verdeling voor de MO op basis van bevolkings- en structuurkenmerken zijn die naar individuele gemeenten te herleiden zijn. Dit maakt dat een regionaal budget eenduidig op te splitsen zal zijn in de budgetten voor individuele gemeenten.

B. Context in de regio

De regio wil snel naar een situatie waarin subregio's verantwoordelijk zijn voor inwoners die BW of MO nodig hebben, zodat zij begeleiding zoveel als mogelijk lokaal aan kunnen bieden. Dat vraagt ook om voldoende budget voor de subregio's. Vanwege de landelijke ontwikkelingen is het op het moment van schrijven echter nog de vraag of de start in 2021 of 2022 is.

Andersson Elffers Felix

De bovenstaande doelstelling betekent dat lokaal/subregionaal BW-aanbod (aantal bedden/woningen) overal in lijn moet zijn met de lokale / subregionale vraag (aantal inwoners dat begeleiding nodig heeft). Dit is momenteel echter nog niet het geval; vraag en aanbod zijn verschillend verdeeld (zie afbeelding hieronder). Dit betekent dat subregio's naar het uiteindelijk gewenste voorzieningenniveau toe moeten groeien. Dat kan niet van de ene op de andere dag plaatsvinden.

Voor de maatschappelijke opvang geldt iets soortgelijks: het grootste deel van de voorzieningen is nog in centrumgemeente Leiden geconcentreerd.

De gemeenten hebben de duidelijke wens om zoveel mogelijk aanbod lokaal/subregionaal te organiseren. Ze erkennen tegelijkertijd dat sommige cliënten zulke specialistische ondersteuning nodig hebben, dat er ook aanbod op regionaal niveau moet worden georganiseerd. De subregio's willen daarom blijven samenwerken om specialistisch / regionaal aanbod te kunnen aanbieden. Dat aanbod zal weliswaar beperkt in omvang zijn, maar de betreffende voorzieningen moeten niettemin gefinancierd worden. Om dit aanbod te organiseren zijn verschillende mogelijkheden (centrumgemeente contracteert, een andere subregio contracteert, of alle subregio's contracteren gezamenlijk). Welke werkwijze(n) wordt/worden gekozen, is op dit moment nog niet duidelijk, maar dit heeft effect op meest wenselijke wijze van financieren.

Daarnaast zal het nog voorkomen dat cliënten die gebruik moeten maken van subregionaal aanbod, om goede redenen uit moeten wijken naar een andere subregio om een passende plek te vinden. Dat kan tot netto cliëntstromen leiden.

C. Vraagstukken voor de regio

De combinatie van de landelijke en regionale context betekent dat er 5 verschillende vraagstukken zijn die elk een financiële en verdeelmatige aard hebben. Dit zijn, kort geformuleerd:

1. Hoe komen we tot volledig subregionale budgetten in een situatie waarin de centrumgemeente nog middelen ontvangt tot 2031 en die de gemeenten ook in staat stelt om het benodigde aanbod te realiseren?
2. Hoe geven we de ingroei van het bestaande subregionale aanbod naar het wenselijke subregionale aanbod vorm, kwalitatief (verantwoordelijkheid voor cliënten) en kwantitatief (daarvoor benodigde middelen) gezien?
3. Hoe gaan we om met cliënten die tot de subregionale doelgroepen behoren, maar niet in de eigen subregio een (geschikte) plek kunnen of willen vinden?

Andersson Elffers Felix

4. Hoe en op basis waarvan voorzien we in de middelen voor de regionale specialistische voorzieningen?
5. Hoe gaan we om met de correcties op de uitname van de Wlz?

Hieronder werken we deze vraagstukken nader uit en geven waar mogelijk enkele oplossingsrichtingen.

Om tot oplossingen te komen, zijn richtinggevende uitspraken van bestuurders vooraf handig. De volgende uitgangspunten, opgesteld na gesprek met de begeleidingscommissie hierover, kunnen helpen om tot een goede oplossing te komen:

- Geld volgt cliënt: budget van subregio's moet zoveel mogelijk in lijn zijn met de lokale vraag;
- Houdbaarheid: subregio's moeten via de verdeling kunnen voorzien in de feitelijke kosten die zij hebben voor BW en MO;
- Cliëntbelang is leidend: geen (gedwongen) verhuizingen omdat de regio naar een andere werkwijze gaat;
- Transformatieproof: financiële oplossingen moeten de gewenste beweging faciliteren (lokaal aanbod op- en afbouwen waar nodig);
- Flexibel: de verdeling en administratie moet zodanig zijn dat snel geschakeld kan worden wanneer nieuwe inzichten scheefheden in de verdeling aan het licht brengen.

Vragen aan bestuurders:

- Kunt u zich vinden in bovenstaande uitgangspunten?
- Mist u hiermee nog relevante uitgangspunten?

D. Proces om tot oplossingen te komen

Om tot oplossingen voor deze vraagstukken te komen, worden de volgende stappen doorlopen:

- Bespreken van de vraagstukken met bestuurders en hen de uitgangspunten te laten formuleren die richtinggevend zijn bij het formuleren van oplossingen. Deze staan in onderdeel C. geformuleerd.
- Bespreken van dit memo in de bijeenkomsten met de begeleidingscommissie, waarbij financials aanwezig zijn. We doorlopen daarbij drie stappen:
 - Scherp krijgen van de vraagstukken en daar een gedeeld beeld op vormen
 - Inventariseren en beoordelen van de mogelijke oplossingsrichtingen op de vraagstukken
 - Selecteren en formuleren van oplossingen en waar nodig vertalen in afspraken tussen de subregio's
- De uitkomsten hiervan worden aan het eind van het jaar in het PHO voorgelegd ter besluitvorming.